

DZIENNIK URZĘDOWY **KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO**

Kraków, dnia 10 sierpnia 1933 r.

TREŚĆ:

Pozycja:	Str.
121. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji obwodowych władz szkolnych	266
122. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie uchylenia przepisów o zwrocie opłat szkolnych	267
123. Prenumerata czasopisma „Oświata i Wychowanie“	268
124. Wybór i zmiana podręczników szkolnych	269
125. Przyjmowanie dzieci funkcjonariuszów państwowych do państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli	270
126. Uiszczanie opłat za używanie przedsiębiorstw komunalnych	271
127. Nabywanie map Wojskowego Instytutu Geograficznego po cenach ulgowych	272
128. Zwrot kosztów przesiedlenia funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku	273
129. Czynsz za mieszkania służbowe funkcjonariuszów kontraktowych	277
130. Legitymacje służbowe dla nauczycielek w stanie pozasłużbowym	278
131. Ustalenie nauczycieli oraz kierowników szkół	278
132. Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych	280
133. Korespondencja międzyszkolna	282
134. Korespondencja szkół rolniczych	284
135. Konkursy	284
136. Komunikaty	285
137. DZIAŁ NIEURZĘDOWY:	
Sprawozdanie z konferencji rejonowej odbytej w ognisku matematycznym w państwowym gimnazjum IV. im. H. Sienkiewicza w Krakowie	291

ROZPORZĄDZENIE ¹⁾
Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 4 lipca 1933 r.

o organizacji obwodowych władz szkolnych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. b) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam, co następuje:

Art. 1. Dla celów administracji w zakresie wychowania przedszkolnego i szkolnictwa powszechnego, oraz w zakresie opieki nad oświatą pozaszkolną dzieli się okręgi szkolne na obwody szkolne.

Art. 2. Obwód szkolny obejmuje jeden lub więcej powiatów administracji ogólnej.

Podziału okręgów szkolnych na obwody szkolne oraz oznaczenia siedziby inspektora szkolnego dokonywa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego drogą rozporządzeń.

Art. 3. Na czele obwodu szkolnego stoi inspektor szkolny, który reprezentuje powierzony mu dział oświaty.

Inspektor szkolny podlega bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego.

Inspektor szkolny jest w obwodzie szkolnym władzą szkolną pierwszej instancji w zakresie organizacji, kierownictwa i nadzoru pedagogicznego i administracyjnego nad publicznym szkolnictwem powszechnym i wychowaniem przedszkolnym.

Inspektor szkolny pełni nadto nadzór nad prywatnymi szkołami powszechnymi i nad prywatnymi zakładami wychowania przedszkolnego w zakresie, zleconym mu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; sprawuje on również opiekę nad oświatą pozaszkolną.

Art. 4. Organem inspektora szkolnego dla realizowania zadań i załatwiania spraw, należących do jego zakresu działania, jest inspektorat szkolny. W skład inspektoratu wchodzi w odpowiedniej liczbie pracownicy pedagogiczni i administracyjni.

Art. 5. Organizację wewnętrzną inspektoratów szkolnych i tryb ich urzędowania, zakres działania i kompetencje inspektora szkolnego, ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

---

¹⁾ Przedrukowane z Dz. U. R. P. z dnia 8 lipca 1933 r. Nr. 50, poz. 389.

Prezydent Rzeczypospolitej: **I. Mościcki.**

Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: **J. Jędrzejewicz.**

Minister Spraw Wewnętrznych: **Bronisław Pieracki.**

Minister Spraw Zagranicznych: **Beck.**

Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: **Fabrycy.**

Minister Skarbu: **Wł. Zawadzki.**

Minister Sprawiedliwości: **Czesław Michałowski.**

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: **Nakonecznikow-
Klukowski.**

Minister Komunikacji: **M. Butkiewicz.**

Minister Opieki Społecznej: **Hubicki.**

Minister Pocht i Telegrafów: **Kaliński.**

Minister Przemysłu i Handlu: **Zarzycki.**

122.

ROZPORZĄDZENIE ¹⁾

Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 4 lipca 1933 r.

w sprawie uchylenia przepisów o zwrocie opłat szkolnych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Uchyła się moc obowiązującą ustępu trzeciego art. 10 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), mającego zastosowanie w myśl art. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) także do sędziów i prokuratorów, a dotyczącego zwrotu opłat szkolnych za dzieci w szkołach średnich.

Art. 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 15 sierpnia 1933 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: **I. Mościcki.**

Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: **J. Jędrzejewicz.**

¹⁾ Przedrukowane z Dz. U. Rzp. P. z dnia 8 lipca 1933 r. Nr. 50, poz. 390.

Minister Spraw Wewnętrznych: **Bronisław Pieracki.**
 Minister Spraw Zagranicznych: **Beck.**
 Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: **Fabrycy.**
 Minister Skarbu: **Wł. Zawadzki.**
 Minister Sprawiedliwości: **Czesław Michałowski.**
 Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: **Nakoniecznikow-
 Klukowski.**
 Minister Komunikacji: **M. Butkiewicz.**
 Minister Opieki Społecznej: **Hubicki.**
 Minister Poczty i Telegrafów: **Kaliński.**
 Minister Przemysłu i Handlu: **Zarzycki.**

123.

Nr. O. 1247/33.

Kraków, dnia 16 czerwca 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących,
 zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Po-
 wiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu**

w sprawie

prenumeraty czasopisma „Oświata i Wychowanie“.

W związku z komunikatem, pomieszczonym w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 1 z dnia 4 marca 1933 r. str. 23 w sprawie czasopisma „Oświata i Wychowanie“ oraz koniecznością zaznajomienia się nauczycielstwa z zasadniczymi za-
 gadnieniami reformy szkolnej polecam na podstawie rozporządzenia Mi-
 nisterstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 maja
 1933 r. Nr. II. S. 2691/33 (okólnik Nr. 80), aby Dyrekcje państwowych szkół
 średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół za-
 wodowych zaprenumerowały czasopismo „Oświata i Wychowanie“. Dy-
 rekcje szkół prywatnych oraz Kierownictwa publicznych szkół powsze-
 chnych i szkół doksztalcających zawodowych gorąco zachęcam do zapre-
 numerowania tego czasopisma.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pokryje
 z własnych funduszy koszty prenumeraty tego czasopisma na rok 1933
 dla wszystkich Inspektoratów szkolnych, dla wszystkich Ognisk meto-
 dycznych i Centralnej Biblioteki Pedagogicznej, znajdujących się na te-

renie Kuratorjum, przyczem fakt otrzymania czasopisma przez Ognisko metodyczne nie zwalnia szkoły, w której się ognisko znajduje, od prenumerowania drugiego egzemplarza.

Poszczególne numery opłaconego przez Ministerstwo czasopisma należy kompletować, a zkońcem roku 1933 nadesłać Kuratorjum dla Ministerstwa pokwitowania z odbioru całego rocznika, z podaniem numeru inwentarza.

O ileby poszczególne Inspektoraty szkolne, Ogniska lub Centralna Biblioteka Pedagogiczna nie otrzymały w ciągu roku 1933 jakiegoś numeru czasopisma, należy zwracać się wprost do Administracji „Oświaty i Wychowania” (Warszawa, Aleja Szucha Nr. 25).

Inspektoraty szkolne winny umożliwić jak największej liczbie nauczycieli zaznajomienie się z treścią nadsyłanych zeszytów czasopisma, oraz starać się w miarę możliwości o zaprenumerowanie go przez istniejące w powiecie ośrodki samokształceniowe (rejon konferencyjne, powiatowe, rejonowe, wędrownie i szkolne biblioteki nauczycielskie i t. d.).

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

124.

Nr. O. 1343/33.

Kraków, dnia 16 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie wyboru i zmian podręczników szkolnych.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1933 r. Nr. I. Pr. 2064/33 zawiadamiam, że w oddziałach i klasach, objętych nowym programem, t. j. w I, II i V oddziale szkół powszechnych oraz w I klasie szkół średnich ogólnokształcących obowiązywać będą w roku szkolnym 1933/34 w szkołach publicznych i państwowych podręczniki opracowane według nowych programów, które zostaną ogłoszone w osobnym, dodatkowym spisie.

W szkołach prywatnych, które w tym czasie nie wprowadzą nowych programów, mogą być w wyżej wymienionych oddziałach (klasach) używane podręczniki, objęte spisem książek, przystosowanych do dawnych programów szkolnych.

W oddziałach (klasach), objętych dawnym programem, należy zaniechać jakichkolwiek zmian w wyborze podręczników, utrzymując nadal podręczniki, używane w roku szkolnym 1932/33. Konieczność wprowadzenia na rok 1933/34 nowych podręczników może być uzasadniona wyłącznie okolicznością: a) zupełnego wyczerpania lub b) usunięcia używanego dotychczas podręcznika ze spisu książek dozwolonych do użytku w szkołach na rok szkolny 1933/34.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r

125.

Nr. O. 1449/33.

Kraków, dnia 28 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu

w sprawie

przyjmowania dzieci funkcjonariuszów państwowych do państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli.

W związku ze skasowaniem zwrotu opłat szkolnych za dzieci funkcjonariuszów państwowych, uczęszczające do prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz do prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli, zarządzam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 czerwca 1933 r. Nr. II. 5923/33 (okólnik Nr. 95), ażeby dzieci funkcjonariuszów państwowych, które dotąd uczęszczały do pomienionych szkół, zostały przyjęte do odnośnych zakładów państwowych, nie wyłączając klas najwyższych, o ile zgłoszą się z przyjęciem i o ile będą posiadały odpowiednie warunki.

W gimnazjach i zakładach kształcenia nauczycieli przy przechodzeniu ze szkół prywatnych z pełnymi prawami wystarcza okazanie właściwego świadectwa szkolnego, przy przechodzeniu zaś ze szkół prywatnych z niepełnymi prawami konieczny jest nadto pomyślny wynik egzaminu wstępnego. W szkolnictwie zawodowym niezbędny jest zawsze egzamin wstępny, choćby miało miejsce przejście ze szkoły prywatnej tego samego zawodu.

W związku z powyższem należy dla tych dzieci funkcjonariuszów państwowych, które muszą być poddane egzaminom wstępnym, zorganizować

egzamininy dodatkowe przed rozpoczęciem lub najpóźniej w pierwszym tygodniu roku szkolnego.

Przewidując, że wskutek zarządzenia tego zwiększy się znacznie liczba młodzieży, zwłaszcza w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, zezwalam na podniesienie w tych ostatnich liczby uczniów w klasie do 50.

Gdyby środek ten okazał się niewystarczający i zachodziła potrzeba otwarcia z tego powodu nowych oddziałów równoległych, należy w każdym poszczególnym wypadku uzyskać na otwarcie zgodę Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, występując za pośrednictwem Kuratorjum z odpowiednio umotywowanym wnioskiem.

O ile w miejscowości, w której istnieje państwowe gimnazjum męskie, ani też w pobliżu niema państwowego gimnazjum żeńskiego, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jest skłonne w celu pomieszczenia córek funkcjonariuszów państwowych zezwalać na koedukację, lecz, gdy chodzi o przyszły rok szkolny, tylko w obrębie klasy I według nowego ustroju. W każdym wypadku zamierzonego wprowadzenia koedukacji należy uzyskać uprzednio za pośrednictwem Kuratorjum zgodę Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

126.

Nr. O. 1451/33.

Kraków, dnia 30 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu

w sprawie

kar za zwłokę w uiszczaniu opłat za używanie przedsiębiorstw komunalnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 96 z dnia 13 czerwca 1933 r. Nr. I. Org. 1172/3/22 zawiadomiło Kuratorjum na podstawie wyjaśnienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 2 marca 1933 r. Nr. SF. 82/19/3, że urzędy, zakłady i przedsiębiorstwa państwowe nie są zwolnione od obowiązku opłacania kar za zwłokę w uisz-

czaniu opłat za używanie komunalnych przedsiębiorstw i zakładów, chociażby zwłoka nastąpiła z powodów budżetowych, ponieważ odnośny przepis art. 56 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z roku 1923 Nr. 106, poz. 884) żadnych zwolnień nie przewiduje.

Ponieważ nieuiszczenie w oznaczonym terminie powyższych opłat naraża przedsiębiorstwa komunalne na straty, a nadto zmusza je do zaciągania pożyczek na pokrycie bieżących kosztów eksploatacji tych przedsiębiorstw, należy dokładać wszelkich starań, by opłaty za używanie komunalnych przedsiębiorstw i zakładów uiszczać bez zwłoki.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

127.

Nr. O. 1567/33.

Kraków, dnia 12 lipca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu

w sprawie

nabywania map Wojskowego Instytutu Geograficznego na warunkach ulgowych.

W Dz. Urz. Min. WR. i OP. z dnia 4 marca 1933 r. Nr. 1, poz. 24 został ogłoszony komunikat w sprawie nabywania map Wojskowego Instytutu Geograficznego na warunkach ulgowych, w którym podane zostały szczegółowe informacje co do miejsca i warunków nabywania map przez władze, urzędy i instytucje szkolne.

Ponieważ stwierdzono, że znaczna część dokonywanych zamówień nie odpowiada przepisany warunkom, skutkiem czego zamówienia te nie mogą być wykonane na warunkach ulgowych, zwracam uwagę na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 czerwca 1933 r. Nr. I. Org. 1150/7/33 na wyżej powołany komunikat celem stosowania podanych tam wskazówek.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

Nr. BP. 14598/33.

Kraków, dnia 1 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych, oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie

zwrotu kosztów przesiedlenia funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych przeniesionych w stan spoczynku.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadomiło okólnikiem Nr. 70 z dnia 12 maja 1933 r. Nr. BP. 6006/33, że Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 26. IV. 1933 r. L. D. I. 2371/Em/33 wyjaśniło w następujący sposób sprawę zwrotu kosztów przesiedlenia funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku.

W myśl art. 21 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 42 z 1931 r. poz. 380) funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z ostatniego miejsca służbowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 71, poz. 651) funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym w razie przeniesienia z urzędu na inne miejsce służbowe służy prawo do diet, zwrotu kosztów przejazdu oraz przewozu urządzenia domowego (§ 2 p. III). W ten sposób wskazane rozporządzenie rozróżnia zwrot kosztów i diety, a ponieważ ustawa emerytalna zarówno w art. 21 jak i w art. 77 zapewnia funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, przeniesionym w stan spoczynku, tudzież wdowom i sierotom po tych osobach jedynie zwrot kosztów przesiedlenia, nie wspominając o dietach, nie ulega wątpliwości, że na mocy rzeczonych przepisów ustawy emerytalnej żadne diety nie mogą być wypłacane (wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. Rej. 195/29 w sprawie Komorka w Zbiorze Wyroków t. VIII Nr. 317. A).

Przez koszty przesiedlenia w pojęciu art. 21 i 77 ustawy emerytalnej rozumieć należy wszystkie koszty, związane z dokonaniem przesiedlenia, których zwrot jest zapewniony funkcjonariuszom państwowym i zawodowym

wojskowym w służbie czynnej, przenoszonym z urzędu do innej miejscowości, a więc zarówno koszty przejazdu funkcjonariusza, czy też wojskowego, jego żony i dzieci (pod warunkami określonymi poniżej w ust. 4), oraz koszty przejazdu dla jednej osoby ze służby (§ 2 p. III-2 rozporządzenia z dnia 17 września 1927 r.), jak i koszty przewozu koleją lub statkiem urzędującego domowego (§ 2 p. III-3 oraz § 19 ust. 2 tegoż rozporządzenia).

Oprócz tego przeniesiony w stan spoczynku funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, podobnie jak i funkcjonariusze oraz wojskowi w czynnej służbie, przeniesieni z urzędu do innej miejscowości, ma prawo do otrzymania ryczałtu na koszty dojazdu z miasta do dworca kolejowego (stacji autobusowej, przystani) i odjazdu (§ 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r.) oraz do otrzymania ryczałtu, przeznaczonego na pokrycie wszystkich innych wydatków, połączonych z przesiedleniem (§ 19 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r.); ryczałty te bowiem są traktowane przez wspomniane rozporządzenie Rady Ministrów wyrażnie jako zwrot kosztów.

Przy określaniu wysokości ryczałtu na zasadzie § 19 wskazanego rozporządzenia o tem, czy przeniesiony w stan spoczynku funkcjonariusz lub wojskowy winien otrzymać ryczałt w wymiarze dla samotnego, czy też w wymiarze, jak dla otrzymujących dodatek ekonomiczny, decyduje okoliczność, czy dany funkcjonariusz lub wojskowy otrzymał dodatek ekonomiczny w czynnej służbie przed przeniesieniem w stan spoczynku. Członków rodziny jednak, na których funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku, otrzymywał dodatek ekonomiczny w czynnej służbie uwzględnia się tylko — o ile w czasie przesiedlenia się członkowie ci nie utracili, wskutek zaszłych zmian, charakteru osób, na które funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, pozostający w czynnej służbie, może otrzymywać dodatek ekonomiczny.

Za podstawę obliczenia ryczałtu przyjmuje się uposażenie służbowe, jakie otrzymywałby dany funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, gdyby w czasie skutecznego przesiedlenia pozostawał w czynnej służbie, uwzględniając grupę i szczebel, według których przeniesiony w stan spoczynku otrzymywał uposażenie ostatnie w czynnej służbie.

Przeniesiony w stan spoczynku funkcjonariusz lub wojskowy ma prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia jedynie w przypadku, gdy przesiedlenie to nastąpiło w ciągu jednego roku, licząc od dnia przeniesienia w stan spoczynku (art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej). Jeżeli jednak między datą rozwiązania stosunku służbowego a datą doręczenia orzeczenia, przenoszącego w stan spoczynku, upłynął pewien przeciąg czasu, należy uważać, że termin roczny został zachowany, o ile przesiedlenie nastąpiło w ciągu roku albo od daty rozwiązania stosunku służbowego, albo od daty doręcze-

nia orzeczenia o przeniesieniu w stan spoczynku (wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. Rej. 4898/29 w sprawie Krawczyńskiego).

Z drugiej jednak strony, nawet, o ile termin roczny został zachowany, funkcjonariusz czy też wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku, nie ma prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, o ile przed dokonaniem przesiedlenia został powołany do czynnej służby (reaktywowany) (wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. Rej. 1636/29 w sprawie Bernata w Zbiorze Wyroków t. VIII. 329. A). Roczny termin, o którym mowa, dotyczy samego przesiedlenia się, a nie zgłoszenia żądania zwrotu kosztów, gdyż żądanie to może nastąpić również później (wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. Rej. 6710/29 w sprawie Chromowskiej). Poza tem we wszystkich przypadkach, w których przy skutecznieniu przesiedlenia przekroczono oznaczony w ustawie prekluzyjny termin, zwrot kosztów może nastąpić jedynie w wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, przyczem decyzja w tych sprawach zastrzeżona jest Ministrowi Skarbu (art. 21 ust. 3 ustawy emerytalnej).

Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia, skutecznego z powodu przeniesienia danego funkcjonariusza lub wojskowego w stan spoczynku, jest niezależne od tego, czy ten funkcjonariusz lub wojskowy nabył również prawo do emerytury.

Funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, przeniesionym w stan spoczynku, nie służy prawo do otrzymywania zaliczek na koszty przesiedlenia, ponieważ art. 21 ustawy emerytalnej przewiduje wyłącznie prawo do zwrotu kosztów już poniesionych.

Przy zwrocie kosztów przesiedlenia na zasadzie art. 21 ustawy emerytalnej mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o obowiązku przedstawiania wszelkich rachunków w terminie 14 dni, liczonych od następnego dnia po skutecznieniu przesiedlenia, a o ile chodzi o rachunki kosztów przewozu urządzenia domowego koleją lub statkiem — w tymże terminie, liczonym od następnego dnia po dokonaniu przewozu urządzenia domowego do miejscowości przesiedlenia, przyczem niezachowanie bez dostatecznego usprawiedliwienia wyżej określonych terminów pociąga za sobą utratę prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia.

Powyższe zasady powinny być stosowane również do wdów i sierot po funkcjonariuszach państwowych i zawodowych wojskowych z następującymi odchyleniami:

Do zwrotu kosztów przesiedlenia mają prawo jedynie wdowy i sieroty, co do których nie zachodzą przeszkody, przewidziane w art. 69 ustawy emerytalnej, sieroty zaś nadto, o ile nie ukończyły 18 roku życia, a w ra-

zie odbywania studjów w zakładach naukowych — 24 roku życia (art. 72 ustawy emerytalnej).

Wdowy i sieroty otrzymują ryczałt w wysokości, odpowiadającej ryczałtowi dla samotnego funkcjonariusza lub wojskowego, o ile zmarły funkcjonariusz, czy też wojskowy pozostawił tylko wdowę lub tylko jedną sierotę. Jeżeli zaś została wdowa i co najmniej jedna sierota, w takim razie wdowa, która nad sierotą sprawuje opiekę, otrzymuje ryczałt w wysokości, przewidzianej dla funkcjonariuszów i wojskowych, otrzymujących dodatek ekonomiczny. Jeżeli zaś zostały co najmniej dwie sieroty, znajdujące się pod opieką, ryczałt w tej samej wysokości wypłaca się ich ustawowemu opiekunowi. Jeżeli niektóre sieroty są pod opieką, inne zaś nie, lub o ile sieroty mają różnych opiekunów, koszty przesiedlenia się powinny być odpowiednio podzielone i nie mogą przekraczać wysokości kosztów, jakieby zostały przyznane, gdyby wszystkie sieroty miały wspólnego opiekuna.

Termin roczny, w ciągu którego powinno nastąpić przesiedlenie, o ile chodzi o wdowy i sieroty (art. 21 ust. 2 w związku z art. 77 zdanie ostatnie ustawy emerytalnej), należy obliczać w ten sposób, że wdowy i sieroty po funkcjonariuszach i wojskowych, zmarłych w czynnej służbie, korzystają z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, o ile przesiedlenie to nastąpiło w ciągu roku od daty śmierci funkcjonariusza lub wojskowego, wdowy zaś i sieroty, pozostałe po funkcjonariuszach i wojskowych, zmarłych w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia — o ile przesiedlę się w ciągu roku od daty przeniesienia zmarłego funkcjonariusza lub wojskowego w stan spoczynku, niezależnie od daty śmierci funkcjonariusza lub wojskowego. Wdowy natomiast i sieroty, pozostałe po funkcjonariuszach i wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku, a zmarłych po upływie roku od daty tego przeniesienia, nie korzystają z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia.

Wdowy i sieroty po funkcjonariuszach i wojskowych, zmarłych w czynnej służbie, mają prawo do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z miejsca dotychczasowego zamieszkania w kraju lub zagranicą do przyszłego miejsca zamieszkania, które obiorą sobie w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska (art. 77 zdanie 1-sze ustawy emerytalnej). Natomiast wdowy i sieroty po funkcjonariuszach i wojskowych, którzy zmarli w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, mają prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia z ostatniego miejsca służbowego zmarłego funkcjonariusza lub wojskowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska (art. 77 zdanie 2-gie w związku z art. 21 ust. 1 ustawy emerytalnej). Jeżeli jednak wdowa lub sieroty mieszkają poza miejscowością, w której pełnił służbę zmarły funk-

cjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, i z tej miejscowości przesiedlają się do innej, w takim razie będą korzystały z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, w wysokości nieprzekraczającej tych kosztów, jakiego pociągnęło za sobą przesiedlenie się z miejsca, w którym zmarły funkcjonariusz lub wojskowy ostatnio pełnił służbę (wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. Rej. 3430 26 w sprawie Uramka w Zbiorze Wyroków t. VI/1605).

Jednocześnie wyjaśnia się, że w myśl art. 1 i 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 309) prowadzenie tej ewidencji i kontroli należy obecnie do gmin miejskich i wiejskich lub też do podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i przez niego upoważnionych władz i organów. W związku z tem za dowód dokonania przesiedlenia i zameldowania się w nowym miejscu zamieszkania powinny być przyjmowane wydawane przez gminy potwierdzenia zgłoszenia na stałe zamieszkania (art. 12 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. i § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 października 1930 r. o meldunkach i księgach ludności — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 653). Natomiast potwierdzenie zgłoszenia na czasowy pobyt w danej miejscowości, (różniące się od potwierdzenia zgłoszenia na pobyt stały tylko barwą papieru), nie stanowi dowodu wykazującego dokonanie przesiedlenia, ponieważ przez przesiedlenie się należy rozumieć przeniesienie się do innej miejscowości z zamiarem stałego w niej zamieszkania.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

129.

Nr. BP. 16680/33.

Kraków, dnia 12 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie
czynszu za mieszkania służbowe funkcjonariuszów
kontraktowych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadomiło rozporządzeniem z dnia 18 maja 1933 r. Nr. BP. 14693/32 (okólnik Nr. 78), że czynsze za mieszkania funkcjonariuszów kontraktowych winny być wnoszone do końca roku budżetowego 1932/33, t. j. do dnia 31 marca 1933 r., na dochód budżetu zwyczajnego b. Ministerstwa Robót Publicznych (Dz. 2

R. 3 § 10), zaś od dnia 1 kwietnia 1933 na dochód budżetu zwyczajnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Dz. 3 § 10 „Zarząd gmachów państwowych“).

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r*

130.

Nr. BP. 20371/33.

Kraków, dnia 26 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie

legitymacji służbowych dla nauczycielek w stanie pozasłużbowym.

W związku z wyrokiem Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 29. X. 1932 r. L. Rej. 5359/30 Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśniło okólnikiem Nr. 92 z dnia 8. VI. 1933 r. Nr. B. P. 7187/33, że do chwili definitywnego rozwiązania stosunku służbowego z nauczycielką w stanie pozasłużbowym nie należy odbierać jej legitymacji. Przy przejściu w stan pozasłużbowy władza winna w legitymacji takiej nauczycielki skasować w widoczny sposób klauzulę o prawie do korzystania ze zniżki przy przejazdach kolejowych, a przy tytule służbowym dodać wyrazy „w stanie pozasłużbowym“.

Jeżeli nauczycielce w stanie pozasłużbowym odebrano już i unieważniono legitymację służbową, wtedy na jej prośbę można wydać nową legitymację z uwzględnieniem wyżej wymienionego skasowania i dopisku.

Prawo do korzystania z przejazdów ulgowych kolejami jest częścią praw uposażeniowych, które nie przysługują nauczycielkom w czasie przebywania w stanie pozasłużbowym ze względu na postanowienia art. 55 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r*

131.

Nr. BP. 20673/33.

Kraków, dnia 11 czerwca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie

ustalenia nauczycieli oraz kierowników szkół

Ministerstwo W. R. i O. P. orzeczeniem z dnia 13. VI. 1933 r. Nr. B. P.

6066/33 wyjaśniło, że nauczycielom, którzy konieczne warunki do ustalenia ich w zawodzie nauczycielskim nabyli przed dniem 1 listopada 1932 r. (t. j. przed dniem wejścia w życie nowego brzmienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli), należy wydawać dekrety ustalenia z powołaniem się na odpowiednie artykuły ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

W związku z powyższem Kuratorjum — powołując się na swój okólnik w sprawie ustalenia nauczycieli z dnia 29. XII. 1932 r. Nr. B. P. 37147/32, wyjaśnia dodatkowo, co następuje:

Do czasu wydania przez Ministerstwo W. R. i O. P. szczegółowych przepisów o kwalifikowaniu nauczycieli w związku z wejściem w życie z dniem 1 listopada 1932 r. nowego brzmienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) należy uważać za stałych na razie tylko tych nauczycieli, którzy wszystkie warunki konieczne do ustalenia nabyli przed dniem 1 listopada 1932 r.

O ile więc tacy nauczyciele przed powyższym terminem, t. j. najdalej w dniu 31 października 1932 r. a) ukończyli trzy lata nieprzerwanej pracy nauczycielskiej i b) złożyli z wynikiem pomyślnym egzamin praktyczny na nauczyciela publicznych szkół powszechnych oraz c) uzyskali co najmniej zadowalającą ocenę pracy najdalej do dnia 31 października b. r. włącznie, to należy niezwłocznie wydać im odpowiednie dekrety ustalenia z powołaniem się na odpowiednie artykuły ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), t. j. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 listopada 1932 r.

Podwójne odpisy tych dekretów (każdy oddzielnie) łącznie z odpowiednim szczegółowo w każdej rubryce wypełnionym wyciągiem z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego należy przedkładać jednocześnie Kuratorjum z wnioskiem o zarządzenie potrącania składek emerytalnych.

W sprawie ustaleń tymczasowych nauczycieli, którzy warunki, konieczne do ustalenia ich w zawodzie nauczycielskim, nabyli dopiero po dniu 31 października b. r., należy oczekiwać rozporządzenia wykonawczego Ministra W. R. i O. P. do art. 18 i 19 Pragmatyki Naucz.

Przy tej sposobności Kuratorjum przypomina zarazem obowiązujące w dalszym ciągu rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II. 3037/29 w sprawie interpretacji artykułu 147 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462). Mianowicie osoby, podpadające pod postanowienia art. 147 tejże ustawy, otrzymują z Kuratorjum zamiast dekretów ustalenia (z art. 8, 145 i 146 tej ustawy)

specjalne zaświadczenia, stwierdzające, że dany (a) kierownik (czka) względnie dyrektor (przełożona) odnośnej szkoły „na podstawie art. 147 (ustęp 1 lub 2 zależnie od konkretnego wypadku) wyżej cytowanej ustawy zostaje uznany w rozumieniu art. 11 tejże ustawy za mianowanego z dniem 1 stycznia 1927 r., t. j. z dniem wejścia w życie tej ustawy, na stanowisko kierownika (czki) względnie dyrektora“ tej szkoły, w której w dniu 1 stycznia 1927 r. był (a) kierownikiem (czką) względnie dyrektorem.

W związku z powyższem należy przedłożyć Kuratorjum niezwłocznie odpowiednie wnioski oddzielnie dla każdej z osób, które takich zaświadczeń dotychczas nie posiadają.

Do każdego wniosku należy dołączyć odnośny szczegółowo wypełniony we wszystkich rubrykach wyciąg z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego.

Wkońcu nadmienia się, że obowiązek dołączenia wyżej wspomnianych wyciągów z wykazów stanu służby i kwalifikacyjnych dotyczy tylko Rad Szkolnych Powiatowych, Rady Szkolnej Miejskiej w Krakowie oraz P. P. Inspektorów Szkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

132.

Minister

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Warszawa, dnia 6 lipca 1933 r.

Nr. II. P. — 6241/33.

Towarzystwo Popierania Budowy
Publicznych Szkół Powszechnych.

W czerwcu b. r. rozpoczęło pracę nowopowstałe Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, którego celem jest „działalność w zakresie budownictwa publicznych szkół powszechnych i zaopatrywanie ich w niezbędne urządzenia i pomoce naukowe“ (§ 3 statutu Towarzystwa).

Towarzystwo zwróciło się do Ministerstwa z prośbą o poparcie jego wysiłków i najszerszą współpracę Władz szkolnych.

Ponieważ ani Państwo, ani samorządy terytorjalne nie będą w możności same podołać na szereg lat najbliższych olbrzymiemu zadaniu budowy potrzebnych izb lekcyjnych i należytemu ich zaopatrzeniu w konieczne urządzenia i pomoce naukowe, najściślejsza współpraca Władz Szkolnych z Towarzystwem jest nie tylko pożądaną, ale zasadniczo wskazaną.

Współpracę tę wyraźnie ułatwia sam statut, który zapewnia Władzom Szkolnym odpowiednią pozycję w konstrukcji organizacyjnej Towarzystwa,

Nie trzeba uzasadniać wagi i potrzeby najrychlejszego i jak najbardziej owocnego w skutkach rozwoju tego Towarzystwa. Stąd też najlepszych i najzarliwszych pomocników i współpracowników znajdzie ono niewątpliwie w pierwszym rzędzie we Władzach Szkolnych i nauczycielstwie wszelkich typów szkół, powszechnych zaś w szczególności.

Do tej współpracy najusilniej podległe mi władze szkolne i nauczycielstwo zachęcam i proszę, by urzędy i szkoły stały się temi naturalnemi ośrodkami, około których skupiać się winien wysiłek ogólnospołeczny na tym tak niezwykle ważnym odcinku pracy państwowej.

Wyrazić należy życzenie, by całą Polskę najrychlej pokryły gęstą siecią odpowiednio czynne Koła Towarzystwa, które, powołując do pracy najszersze sfery społeczeństwa, będą mogły pełnić swe zadanie: przyczyniać się do podniesienia i pogłębienia powszechnej oświaty.

Minister (—) Jędrzejewicz.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Nr. I. 4967/33.

Kraków, dnia 17 lipca 1933 r.

Dyrekcjom państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Radom Szkolnym Powiatowym i Inspektorom szkolnym w Okręgu w sprawie

Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Podaję do wiadomości wszystkich szkół i nauczycielstwa w Okręgu powyższe zarządzenia Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i wzywam wszystkich pracowników szkolnych w okręgu do jak najwydatniejszej pracy dla Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Potrzeby szkolnictwa powszechnego wymagają, aby w całym okręgu szkolnym krakowskim w ciągu najbliższych 2-ch miesięcy we wszystkich większych osiedlach, a przede wszystkim w siedzibach szkół, powstały czynne Koła Towarzystwa i rozpoczęły wydatną pracę nad zjednywaniem jak największej liczby członków Towarzystwa i gromadzeniem funduszy na rzecz budowy publicznych szkół powszechnych.

Statuty Towarzystwa zostały rozdane uczestnikom Kursów ustrojowo-programowych, a pewna ilość znajduje się u P. P. Inspektorów Szkolnych.

Zechcą P. P. Inspektorowie Szkolni wydać w tej sprawie odpowiednie zarządzenia.

Delegatem Zarządu Głównego Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych na okręg szkolny krakowski jest Okręgowy Wyzytator Szkół, p. Władysław Kabaciński, a przez niego będą mianowani delegaci na powiaty.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

133.

Nr. II. 4217/33.

Kraków, dnia 26 kwietnia 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu w sprawie korespondencji międzyszkolnej.

Ministerstwo W. R. i O. P. nadesłało przy piśmie z 12. IV. 1933 r. Nr. I. Pol. 1313/33 spis uczniów amerykańskich, chcących nawiązać korespondencję z uczniami polskimi.

Podając poniżej spis tych uczniów, Kuratorjum zaleca Dyrekcjom zachęcenie młodzieży do nawiązania korespondencji z kolegami z za oceanu.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

Załącznik do poz. 133.

World League of International Education Associations

Central Office

Exchange Country

521 Phelan Building

Poland.

San Francisco, California.

List of Correspondents

Family Name and Surname	Sex	Age	Grade	Address of Student of Father	Occupation	Main Interests of Study of Language	Years
School Mission High, City San Francisco, State California, U. S. A.:							
John Brower	M	17		4371 — 25th Street San Francisco, California, U. S. A.			
Esther Samuels	F	16		3594 — 21st Street San Francisco, California, U. S. A.			
School Castlemont High, City Oakland, State California, U. S. A.:							
Jacqueline Ditto	F	16		3045 — 60 Avenue Oakland, California U. S. A. (Mechanical engineer)		Commercial work - Sports	
Helen Holwick	F	15		1204 — 78th Avenue Oakland, California, U. A.		Sports — Dancing	
Lola Rushing	F	18		8107 Hillside Street California, U. S. A.		Music — Reading — Poetry — Stamp	

Family Name and Surname	Sex	Age	Grade	Address of Student of Father	Occupation of Father	Main Interests	Years of Study	Language
Marjorie Greley	F	18		8107 Hillside Street California, U. S. A.	Oakland,	Music — Reading— Dancing—Scrap- book		

School Porterville High, City Porterville, State California, U. S. A. :

Jane Schmittou	F	16	B	Rt. 3 Box 275 Porterville, Ca- lifornia, U. S. A. (Orange grower)		Farming 3 yrs. of Latin		
Camilla Martin	F	17	B	Box 825 Porterville, California, U. S. A. (Orange grower)		Nature study 2 yrs. of Latin		

School Senior High, City Ponca City, State Oklahoma, U. S. A. :

Adolphus Crane	M	18	C	R. F. D. No 5. Ponca City, Oklahoma, U. S. A. (Farmer)		Law — Music — Sports		
Larry G. Herod	M	18	B	1523 S. 5th Street Ponca City, Oklahoma, U. S. A. (Oilre- finer)		Sports		
Carrie Summers	F	17	A	909 E. Chestnut Ponca City, Oklahoma, U. S. A. (Carpen- ter)		Sports — Art — Literature		

School South High, City Pittsburgh, State Pennsylvania, U. S. A. :

Mary Fleck	F	17	A	2316 Josephine Street South Side Pittsburgh, Pennsylvania, U. S. A. (Laborer)		Music		
Anna Barsketis	F	17	A	1917 Wharton Street South Side Pittsburgh, Pennsylvania U. S. A. (Laborer)		Sports — Music		
Thaddeus Peszko	M	17	A	130 South 17th Street South Side Pittsburgh, Pennsylvania U. S. A. (Laborer)		Sports		

School Antioch High, City Antioch, State California, U. S. A. :

Raymond Heredia	M	17	C	516 — 17th Street Antioch, Ca- lifornia U. S. A. (Laborer)		Sports 2 yrs. of Spanish		
Russel De Garmo	M	16	B	311 — 20th Street Antioch, Ca- lifornia, U. S. A. (Tin mill worker)		Radio work 1 yrs. Spanish		
Gladys Hanson	F	16	B	409 — 6th Street Antioch, Ca- lifornia, U. S. A. (Ship car- penter)		Art		

School Jefferson High, City Portland, State Oregon, U. S. A. :

Lester Richards	M	15	B	6534 N. Greenwich Portland, Oregon, U. S. A.		Radio		
Dorothy Howe	F	17	B	567 Glisan Street Portland, Ore- gon, U. S. A.		Flying		

Nr. III. 2959/33.

Kraków, dnia 14 czerwca 1933 r.

Do

**Dyrekcji szkół rolniczych w Okręgu w sprawie
nieprawidłowego kierowania korespondencji.**

Wobec nieprawidłowego kierowania korespondencji przez szkoły rolnicze Kuratorjum poleca na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. III. RP. 3341/33 z dnia 1-go czerwca 1933 r., aby wszelkie pisma, kierowane dotychczas do Min. W. R. i O. P., skierowywały do Kuratorjum; szkoły niepaństwowe, t. j. nienależące do Powiatowych Związków Komunalnych, Izb Rolniczych oraz innych właścicieli, obowiązane są wymienioną korespondencję przysyłać za pośrednictwem właścicieli tych szkół.

Właściciele szkół rolniczych winni wszelkie sprawy, związane z ich prowadzeniem, załatwiać bezpośrednio z Kuratorjum z uwagi na przekazanie tych szkół przez Min. W. R. i O. P. pod bezpośredni Zarząd Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

KONKURSY

**z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru
Dziennika Urzędowego.**

Rada Szkolna Powiatowa w Częstochowie ogłasza konkurs na następujące stanowiska kierowników publ. szkół powszechnych w powiecie częstochowskim:

7-kl. Nr. 12 w Częstochowie, 7-kl. w Gnaszynie, 6-kl. w Borze Zającińskim, 5-kl. w Wilkowiecku, 5-kl. w Szarlejce, 5-kl. we Wręczycy, 4-kl. w Iwanowicach, 4-kl. w Mokrzysz, 4-kl. w Ostrowach, 4-kl. w Popowie, 3-kl. w Piasku, 3-kl. w Rembielicach Szlacheckich, 3-kl. w Mokrej, 2-kl. w Wierzchowiskach.

Podania wnosić należy do Inspektoratu szkolnego w Częstochowie.

Rada Szkolna Powiatowa w Limanowej ogłasza ponowny konkurs celem stałego obsadzenia posady kierownika szkoły 7-klasowej powszechnej w Tymbarku.

Budynek szkolny własny wraz z mieszkaniem służbowym, stacja kolejowa i urząd pocztowy w miejsku.

Pierwszeństwo zastrzega się dla kandydatów posiadających Wyższy Kurs Nauczycielski lub egzamin wydziałowy.

Rada Szkolna Powiatowa w Limanowej ogłasza konkurs na posadę kierownika 2-klasowej szkoły powszechnej w Szyku.

Budynek własny i mieszkanie służbowe.

Podania należy wносить drogą służbową do Rady Szkolnej Powiatowej w Limanowej.

Rada Szkolna Powiatowa w Mielcu ogłasza ponownie konkurs celem stałego obsadzenia stanowiska kierownika 7-klasowej publ. szkoły powszechnej w Radomyślu Wielkim. Kandydaci, mający ukończony Wyższy Kurs Nauczycielski lub egzamin wydziałowy z grupy humanistycznej, geograficzno-przyrodniczej lub fizyko-matematycznej, będą mieli pierwszeństwo. — Udokumentowane podania należy wносить do Rady Szkolnej Powiatowej w Mielcu.

136.

KOMUNIKATY.

Drukarnia Państwowa w Warszawie pismem z dnia 24 czerwca 1933 r. Nr. 320/K. zawiadomiła Kuratorjum, iż do dnia 30 kwietnia 1934 r. udzielono prawa sprzedaży świadectw i druków szkolnych następującym księgarniom:

Jana Gwalberta Kabłaka w Nowym Targu,
 Romana Piszta w Nowym Sączu,
 Stanisława Króla w Kielcach,
 Rudolfa Faruzela w Żywcu,
 Stow. Spółdz. „Ognisko“ w Sandomierzu,
 Antoniego Egera w Częstochowie,
 Heleny Bernerowej w Jaśle.

Nawiązując do zarządzenia, ogłoszonego w Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 7, poz. 104 z roku 1933 w sprawie przeszkolenia lekarzy w zakresie ratownictwa i obrony przeciwgazowej, zawiadamia się na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 12-go czerwca 1933 r. Nr. I. W. F. 2127/33, iż „Tymczasowa organizacja i program kursów z ratownictwa i obrony przeciwgazowej dla lekarzy“ jest do nabycia w Zarządzie Głównym Polskiego Czerwonego Krzyża w Warszawie (ul. Smolna 6) w cenie po 20 groszy z przesyłką za egzemplarz.

Wydawnictwo to zawiera wytyczne tej pracy oraz literaturę, z której zainteresowani mogą korzystać.

Dyrekcja państwowej szkoły zawodowej żeńskiej w Krakowie poleca Zarządom burs i pensjonatów szkolnych absolwentki seminarjum gospodarstwa domowego jako samodzielne kierowniczki dla racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego i kuchni w bursach i pensjonatach szkolnych na okres 1-go roku. Zgłoszenia przyjmuje Dyrekcja państwowej szkoły zawodowej żeńskiej w Krakowie, ul. Syrokomli 21.

W związku z III-imi Targami Północnymi w Wilnie, które trwać będą od 26. VIII. do 10. IX. b. r., zostaje zorganizowana na tych samych terenach I-sza Wystawa Lniarska w Polsce.

Wystawa obejmuje 5 działów, a mianowicie: dział rolniczy, uprawy lnu i wyprawy włókna, przedziałnictwo, tkactwo oraz wystawę tego, co się w Polsce z lnu wytwarza.

W czasie trwania Wystawy Lniarskiej będą się odbywały stałe pokazy przeróbki lnu oraz przedzenia i tkania. W tym samym czasie odbędzie się „Dzień Lniarski“ i zjazd z całej Polski. Jednocześnie zostaną zorganizowane kursy lniarskie oraz będą wyświetlane filmy i przeźrocza, dotyczące uprawy i przeróbki lnu.

Gdyby w poszczególnych Zakładach były projektowane wycieczki do Województwa Wileńskiego, należy w programie uwzględnić zwiedzenie tej Wystawy.

Nawiązując do komunikatu, ogłoszonego w Dz. Urz. Kuratorjum Nr 7, poz. 118 z roku 1933, zawiadamia się, że Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Tarnopolu wydało „Przewodnik po jaskiniach w Krzywczu“.

Przewodnik ten służy do użytku zwiedzających te okolice.

Dotrzymało do wiadomości Kuratorjum, iż mała ilość szkół zaprenumerowała podręcznik p. t. Higijena Szkolna, polecony w Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 2, poz. 28 z roku 1932.

Ze względu na wysoką wartość tego podręcznika Kuratorjum zachęca Dyrekcje, nauczycielstwo i lekarzy szkolnych do nabycia tego podręcznika.

Zarząd Główny L. O. P. P. (Wydział Zaopatrzenia) w Warszawie, ul. Wierzbowa L. 9, wydał cennik posiadanego sprzętu przeciwgazowego oraz wydawnictw propagandowych z zakresu lotnictwa, obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej celem zorientowania zainteresowanych sfer nauczycielskich.

Cennik ten w dziale wydawnictw obejmuje literaturę, która będzie pomocną przy prowadzeniu powyższej akcji w szkołach. Cennik ten można nabyć w wymienionym Wydziale Zaopatrzenia, oraz w każdym Komitecie Wojewódzkim L. O. P. P., znajdującym się przy Urzędzie Wojewódzkim.

Wydawnictwa z zakresu O. P. L. G. w Warszawie, ul. Wierzbowa 9:

301. Abzółtowski S. — Obserwacje samolotów z ziemi	2.—
302. Andrzejewski J. kpt. — Maski przeciwgazowe używane w Polsce	0.40
303. Baliński Wł. — Propaganda (Jej metody i znaczenie)	6.—

304. Bartel Z. kpt. — Pogadanki z obrony przeciwgazowej	0.90
305. Bartel Z. kpt. — Obrona przeciwhemiczna miast	3.—
306. Czerwiński W. inż. i Jaworski W. inż. — Opis budowy szybowca szkolnego C. W. J.	3.—
307. Gosiewski A. por.-obs.-pil. — Fotografja i aerofotografja	16—
308. Iłska M. Dr. — Twórzmy silne lotnictwo	0.10
309. Jasiński W. pplk. dypl. — Taktyczne użycie broni chem. (wyd. II przepr.)	2.—
310. Kalicki St. — Jak należy wybierać, urządzać i uszczelniać pomieszczenia przed gazami bojowymi	0.15
311. Kalicki St. — Gaszenie światła jako środek obrony przeciwlotniczej	0.15
312. Kalusiński T. mjr. — Krótki zarys chemji gazów bojowych	2.—
313. Katalog przeżrocz z dziedziny lotnictwa	1.50
314. Katalog przeżrocz z dziedziny gazownawstwa	1.50
315. Kościanowski i Grzeszczak — Budowa modeli latających	2.30
316. Kiciński A. — Co każdy obywatel wiedzieć powinien o bronie przeciwgaz.	0.35
317. Kluz T. inż. Dr. — Budowa lotnisk	10.—
318. Korolec St. kpt. — Chemiczne środki bojowe	4.—
319. Lindeman Wł. prof. — Iperyty	15.—
320. Lindeman Wł. prof. — Toksykologiczna klasyfikacja chemiczn. środków bojowych	1.80
321. Lindeman Wł. prof. — Toksykologia chem. środków bojowych	13.—
322. Lindeman Wł. prof. — Podstawy ratownictwa zatrutych gazami	2.50
323. Lindeman Wł. prof. — Walka chemiczna w przyrodzie	1.—
324. Lusiński E. — Praktyczne wskazówki użycia maski gazowej	0.15
325. Lusig Aleksander prof. — Patologia ogólna i Klinika zagazowań boj.	12.—
326. Makłowicz J. ks. — O lotnictwie i obronie przeciwgazowej	2.—
327. Marynowski Z. kpt. — Pomieszczenia przeciwgazowe	2.50
328. Marynowski Z. kpt. — Wskazówki dla wyszkolenia przeciwgazowego	2.80
329. Marynowski Z. kpt. — Obrona przeciwgazowa (w druku)	
330. Matuszek O. pplk. — Widmo wojny gazowej — upiorną wizją	2.—
331. Mokrzycki Z. prof. — Próby tępienia szkodników leśnych	0.50
332. Mises Dr. R. — Podstawy lotnictwa (oprawione)	10.50
333. Mises Dr. R. — Podstawy lotnictwa (skoroszyt)	8.50
334. Morsztynkiewiczówna M. — Serce i Śmigło (komedyjka)	1.80
335. Olszewski S. i Stępowski C. — Silniki lotnicze 1930 r.	4.—
336. Piotrowski G. kdr. — Z wysokości lotu	2.—
337. Paradistal Dr. — Klinika gazów bojowych	1.—
338. Romeyko M. mjr. dypl. — Wskazówki dla powołań do pełnienia służby obserwacyjno-meldunkowej wyd. II.	0.70
339. Schneider Fr. plk. — Lotnictwo	5.—
340. Sypniewski T. mjr. — Technika walki chemicznej	12.—
341. Szybel T. i Kiciński A. — Krótkie wiadomości z lotn. OPL. OP. Gaz.	0.30
342. Strawiński K. Dr. — Chemja na usługach ochrony roślin	6.—
343. Tokarski Fr. —	0.40
344. Umiński Wł. prof. — Rozrywki z dziedziny lotnictwa	0.25
345. Vauthier — Niebezpieczeństwo lotnicze a przyszłość kraju (tłom. mjr. dypl. M. Romeyko)	4.20
346. Vedder i Walton — Wojna chem. na lądzie i morzu (opr.)	18.—
347. Vedder i Walton — Wojna chem. na lądzie i morzu (skoroszyt.)	15.—

348. Wojnicz-Sianożęcki Z. ppłk. — Zbiorowa obrona przeciwgazowa większych skupień ludzkich	1.80
349. Wojnicz-Sianożęcki Z. ppłk. — Współczesne zas. konstr. masek	0.50
350. Wojnicz-Sianożęcki Z. ppłk. —	0.30
352. Woyna W. pilot — Wskazówki dla instruktorów modelarstwa lotn.	0.20
353. Wścieklica-Pollak Marcela — Słownik polsko-francusko-niemieckorosyjski. Broń chemiczna	18.—
354. Zieliński A. por. — Wskazówki dla prelegentów i instruktorów LOPP.	0.50
355. Zieliński A. por. — Naucz się bronić przed gazami bojowymi	0.10
356. Żwirko Fr. por. Moje Wspomnienia z Międzynarodowego Turnieju Lotn.	0.25
357. Żakowicz-Montrym Dr. — Ogólne zasady ratownictwa przeciwgazowego ludności cywilnej	1.20
Walka gazowa — Bartel	4.50

Kuratorjum zwraca uwagę na wydawnictwo Instytutu Bałtyckiego w Toruniu, ul. Żeglarska 1, a w szczególności na ostatnie jego wydawnictwo p. t. „Dziesięcioro o Pomorzu“. W książeczce tej opracowane są następujące tematy: 1) Pojęcia geograficzne, 2) Tytuł prawny, 3) Przeszłość, 4) Stosunki narodowościowe, 5) Kaszubi, 6) Znaczenie gospodarcze Pomorza, 7) Trafiłyt przez Pomorze, 8) Prusy wschodnie — kolonją niemiecką, 9) Pomorze nie jest „korytarzem“, 10) Łączność Pomorza z Polską — gwarancja pokoju.

Tematy powyższe są objaśnione mapkami i wykresami. Cena książeczki 50 groszy, przy zamówieniu 100 egzemplarzy 25% rabatu.

Ze względu na treść broszury, przedstawiającej ścisłą argumentację przynależności Pomorza do Polski w sposób najbardziej przejrzysty i zwarty Kuratorjum uważa za bardzo wskazane a nawet konieczne, ażeby książeczka ta znalazła się w ręku jaknajwiększej liczby uczniów a pozatem w kilkunastu egzemplarzach w każdej bibliotece uczniowskiej i w bibliotekach nauczycielskich jako pomoc naukowa.

Zamówienia można uskutecznić na czeku P. K. O. Nr 170.155 (właściciel konta Instytut Bałtycki, Toruń).

Na skutek prośby Redakcji miesięcznika „Poradnik Językowy“ Kuratorjum przypomina rozporządzenie, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 9, poz. 122 z roku 1932, w sprawie zalecenia dla szkół tego czasopisma.

Celem i ideą przewodnią pisma jest szerzenie kultury i poprawności językowej i wiązanie teoretyczne nauki z potrzebami praktycznego życia. Bez naukowego oświecenia rozważania o poprawności języka prowadzą do nieporozumień, bez uwzględnienia zagadnień normatywnych i nakazów społeczno-dydaktycznych teoria nie daje pełni tego, co by dać mogła.

W piśmie tem pragnie Redakcja służyć szkole polskiej, chce uczynić je trybuną, gdzieby znajdowały omówienie sprawy nauczania języka polskiego i koordynacji tego nauczania na wszystkich stopniach — począwszy od szkoły powszechnej i kończąc na uniwersytecie.

Z uwagi na powyższe, czasopismo to może być pomocnem nauczycielowi w szkole, przeto zasługuje na zapoznanie się z niem.

Przedpłata wynosi rocznie 8 zł, dla członków Towarzystwa Poprawności języka polskiego 6 zł.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Kasa im. Mianowskiego, Pałac Staszica.

Nakładem Wydawnictw Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego została wydana książka pod tytułem „Z teorii i praktyki wychowania”. Książka obejmuje 290 stron druku i zawiera następujące referaty:

- 1) M. Sikorski — Realizowanie wychowania państwowego w szkole;
- 2) St. Drzewiecki — Wychowanie obywatelsko-państwowe a nauka języka polskiego;
- 3) Z. Lepecki — Lekcja matematyki w szkole średniej a wychowanie obywatelsko-państwowe;
- 4) W. Radziwonowicz — Wychowanie obywatelsko-państwowe a nauczanie historii w szkole średniej;
- 5) J. Lubecka — Czynniki wychowania obywatelsko-państwowego w nauczaniu przyrodoznawstwa;
- 6) W. Radziwonowicz — O aktualizacji w nauczaniu;
- 7) Dr. J. P. Dąbrowski i Z. Lepecki — Wychowawcze wpływy pozaszkolne i zagadnienie użytkowania ich w szkole średniej;
- 8) St. Seweryn — Na marginesie ustawy o ustroju szkolnictwa polskiego;
- 9) St. Drzewiecki — Znaczenie państwowe jednolitego ustroju szkolnictwa.

Książka jest do nabycia w Administracji Wydawnictw Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego, Warszawa, ul. Bagatela 12, w cenie zł 4 (cztery). Należność wpłacać należy wyłącznie do P. K. O. na konto czekowe Nr. 24.444 „Wydawnictwa Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego — Warszawa”.

Należność może być wpłacana także ratami miesięcznymi po 1 zł.

Zamówienia można również zgłaszać na odwrotnej stronie (środkowej części) blankietu nadawczego P. K. O. przy wpłacie pierwszej raty należności.

Fryderyk Hebbel: Agnes Bernauer. Opracował Dr. M. Friedländer. Serja II-ga. Biblioteczka Niemiecka. Zeszyt 40-ty. S. A. Książnica-Atlas T. N. S. W.

W myśl postulatów współczesnej dydaktyki obcojęzyczna lektura młodzieży powinna objąć przede wszystkim literaturę nowszą danego narodu obcego. Brakowi odpowiednio opracowanych wydawnictw utworów z nowszej literatury niemieckiej ma zaradzić II. Serja wydawanej przez „Książnicę-Atlas” Biblioteczki Niemieckiej. Pierwszy jej tomik zawiera znakomite dzieło wielkiego realisty w. XIX Fryderyka Hebbla p. t. „Agnes Bernauer”. Lektura tego dzieła powinna stać się dla dojrzałszej młodzieży (kl. VII—VIII) prawdziwym przeżyciem, wprowadzając ją w problemy społeczne, państwowe i filozoficzne. W ręku nauczyciela-wychowawcy może się ta lektura stać ważnym środkiem wychowawczym, zwłaszcza w dziedzinie wychowania państwowego. Opracowanie obejmuje jasno i zwięźle ujęte wprowadzenie w życie, twórczość i światopogląd poety, piękny szkic niemieckiej idei państwowej i jej ujęciu w tragedji, osobno broszurowane objaśnienia leksykalne i rzeczowe, oraz pytania i zadania dla młodego czytelnika. W całym opracowaniu widać dążność do wprowadzenia czytelnika w kulturalne i filo-

zoficzne podłoże akcji i do myślowego i językowego ułatwienia mu lektury. — W myśl tego opracowania prowadzona lektura klasowa okaże się z pewnością wielce pożyteczną i wartościową.

Biblioteczka zapowiada jako drugi tomik współczesnego pisarza niemieckiego J. Pontera sławną nowelę „Der Meister”.

John Mac Cunn: „Kształcenie charakteru”. (Bibl. Przekł. Dzieł. Ped. T. VI). Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa, 1933.

Autor w czterech częściach swojej książki rozpatruje najważniejsze kwestje wychowania moralnego. Zaczyna od omówienia dziedzicznych dyspozycji wychowania, a więc jego temperamentu, instynktów, pożądań i zdolności, aby następnie przejść do zagadnień takich, jak: ekonomja sił ludzkich, stosunek rozwoju do poświagu i działanie na podstawie przyzwyczajenia. Wszystkie te sprawy oświecla nietyle z punktu widzenia psychologicznego, co raczej etycznego. Interesują go mianowicie, powstające na tem tle obowiązki i konflikty moralne. Interesuje go pytanie, jak należy postępować z dyspozycjami wychowanków, jeśli się dąży do tego, aby oni wyrosli na ludzi charakteru.

To samo stanowisko zajmuje autor i w drugiej części książki. Tematem są tu wpływy wychowawcze. Do nich zalicza: — otoczenie przyrodnicze i społeczne wychowanka, oraz takie środki wychowawcze, jak: kara, przykład i przepis. Każdy z tych środków ma do odegrania pewną rolę w wychowaniu, żaden jednak nie stanowi wystarczającej podstawy charakteru moralnego. Moralności opartej na gotowych wzorach i przepisach autor przeciwstawia moralność, wynikającą z samodzielnych postanowień. Najważniejszym warunkiem takiej moralności jest zdolność do wydawania trafnych sądów moralnych.

W terminologii autora zdolność ta nazywa się zdrowym sądem. Tak też zatytułowana jest trzecia część jego książki. Jest w niej mowa o wychowaniu zdrowego sądu, oraz o rozwoju i znaczeniu osobistego ideału moralnego.

Ostatnia część poświęcona jest zagadnieniom samorozwoju i panowania nad sobą.

Wszystkie te zagadnienia autor poddaje subtelnemu rozbirowi. Tezy swe poprzedza przykładami, obficie czerpanymi z życia współczesnego. Mając duże zrozumienie współczesności, Man Cunn nieustannie obcuje duchowo z największymi myślicielami etycznymi czasów przeszłych, zwłaszcza Platon i Arystoteles często przemawiają z kart jego książki. Bo też jej autor umie doszukiwać się w życiu współczesnem zagadnień odwiecznych.

Dzieło przepojone kulturą i pobudzające do myślenia: — takie otrzymuje się wrażenie po przeczytaniu tej pracy.

E. Romer: Europa. Mapa polityczna. Podziałka 1 : 6,000,000. Instytut wydawniczy Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa, 1933.

Nowa mapa polityczna Europy zaspokoić ma przedewszystkiem silnie odczuwaną potrzebę posiadania aktualnego obrazu stanu politycznego naszego kontynentu. Ma ona także służyć turystyce polskiemu poza granicami Polski i uwolnić go od posługiwania się produktem obcym. Temu też celowi poświęcono osobny karton w dwukrotnie większej podziałce (1 : 3,000,000) z Alpami i Rywiera, które najczęściej zwiedza polski turysta. Korzystanie z bardzo bogatej topografii

(ponad 700 nazw miejscowości) umożliwia zestawiony w osobnej broszurce szczegółowy skorowidz nazw.

Strona rzeczowa mapy stoi na bardzo wysokim poziomie, a jej reprodukcja zadowoli nawet wybrednego pedanta.

H. Weintalówna: Tablica ilorazów inteligencji. Książnica-Atlas T. N. S. W.

Ci wszyscy, którzy praktycznie zetknęli się z testami Bineta-Termana, wiedzą, że obliczanie ilorazu inteligencji, szczególnie, gdy w grę wchodzi większa ilość obliczeń, jest rzeczą ogromnie żmudną a równocześnie źródłem stałych pomyłek. A wiadomo przecież, że niekiedy pomyłka o 2—3 punkty nawet może zdecydować o losie dziecka. Posługując się Tablic. ilorazów inteligencji, unikamy tych możliwości. Mając obliczony wiek inteligencji dziecka, znając jego wiek życia, odnajdujemy na Tablicy iloraz inteligencji. Pozatem badający z pomocą Tablicy może niekiedy, unikając skomplikowanych rachunków, wykryć błąd w badaniu. Naprzykład: jeżeli wynik badania wskazuje 1.1.50, a dziecko jest w III oddziale szkoły powszechnej i ma lat 12 m. 5. Wynik jest nieprawdopodobny, ponieważ dziecko o W. 1. 16 m. 2 nie może osiągnąć III oddz. szkoły powszechnej.

Tak więc Tablica ilorazów inteligencji stanowi pożyteczne uzupełnienie skali Bineta-Termana i może być zalecona tym, którzy się temi testami posługują.

137.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

**Sprawozdanie z konferencji rejonowej,
odbytej w Ognisku matematycznym w państw. gimnazjum IV. im. H. Sienkiewicza w Krakowie w dniu 4. II. 1933 r.**

Program:

1. Otwarcie zebrania o godz. 8-mej rano.
2. Odczytanie protokołu z 1-szej konferencji rejonowej.
3. Sprawozdanie Dyrektora H. Scherera z nadesłanych odpowiedzi, dotyczących „nauczania pod kierunkiem“.
4. Zapowiedź p. p. Jodłowskiego i A. Krawczyka o planie i celu lekcji praktycznych.
5. Lekcja praktyczna w klasie VI gimnazjum IV im. H. Sienkiewicza na temat: obliczanie powierzchni figur płaskich, prowadzi prof. J. Jodłowski od godz. 9.50 do 10.35.
6. Lekcja praktyczna prof. A. Krawczyka w kl. V gimnazjum I. im. B. Nowodworskiego na temat: zagadnienia stopnia I-szego o dwóch niewiadomych, od godz. 10.35 do 11.40.
7. Komentarz p. p. Jodłowskiego i Krawczyka do przebiegu swych lekcji.

8. Dyskusja nad sprawozdaniem i lekcjami.

9. Ustalenie pracy uczestników zebrania na okres do następnej konferencji rejonowej o godz. 15.30.

10. Referat p. R. Dniestrzańskiego p. t.: Zagadnienie miary utworów geometrycznych (mierzenie objętości).

11. Dyskusja nad referatem.

12. Omówienie książki p. t.: Die Schulung des Geistes durch den Mathematik- und Rechnenunterricht przez Dr. A. Kanię.

Po otwarciu konferencji i powitaniu opiekuna Ogniska p. wiz. Wierzbickiego, p. p. wiz. Lipską i Sidora, p. instr. min. Rusieckiego przez kierownika Ogniska J. Leśniaka, p. dyr. H. Scherer omówił nadesłane odpowiedzi na ankietę, dotyczącą zastosowania metody „nauczania pod kierunkiem“ do dowodzenia twierdzeń geometrycznych.

Dyspozycja referatu: 1. Podanie klas i tematów przerobionych na lekcjach. 2. Organizacja pracy. 3. Trudności napotymane. 4. Korzyści płynące ze stosowania metody „nauczania pod kierunkiem“. 5. Opinie uczących.

1. Sprawozdania nadeszły z 14 szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów naucz. z 24 lekcji, przeprowadzonych w klasach IV, V, VI, VIII i na II-gim, III-cim i V-tym kursie seminarjum.

Tematy lekcji z kl. IV. Dowód II-go przypadku przystawiania trójkątów (lekcja 2 godz.). Dowód istnienia punktu połowiącego odcinek i twierdzenia, że boki leżące na przeciw równych kątów są sobie równe. Zastosowanie twierdzenia o sumie dwóch boków w trójkącie do pięcioboku (z podziałem uczniów na 2 grupy). Twierdzenie o równości kątów wierzchołkowych.

Tematy lekcji z kl. V: Zamiana trapezu na równoważny równoległobok (z pomocą podręcznika). Dowód twierdzenia równoważności równoległoboków. Konstrukcja punktów równoodległych od dwóch punktów danych, od trzeciego zaś danego punktu odległych o podany odcinek „a“. Twierdzenie o czworoboku opisanym na kole. Twierdzenie o czworoboku wpisanym w koło. Twierdzenie Carnot'a.

Tematy z II kursu sem.: Twierdzenie o kątach posiadających ramiona zgodnie i niezgodnie równoległe (z podziałem uczniów na 3 grupy, z pomocą podręcznika). Twierdzenie o czworoboku wpisanym w koło. Twierdzenie o czworoboku opisanym na kole. Własności wieloboku foremnego wpisanego w koło. Związek między kątami środkowymi i obwodowymi (lekcja dwugodz.). Twierdzenie o symetrycznych boków i kątów w trójkącie.

Tematy z klasy VI: Przekształcanie jednokładne odcinków i koła. Własności symetrycznej kąta w trójkącie.

Tematy z III-go kursu sem.: Własności wysokości nakreślonej do przeciwprostokątnej w trójkącie prostokątnym i zadania konstrukcyjne z nimi związane.

Tematy z kl. VIII.: Zadania dyskusyjne na koło, przechodzące przez końce przyprostokątnej i punkt zmienny leżący na przeciwprostokątnej w trójkącie prostokątnym równoramiennym.

Tematy z V-go kursu sem.: Zadania ze stereometrii na kilku lekcjach.

2. Organizacja pracy: Podział uczniów na grupy stosowano tylko w kilku wypadkach. W ciasnej sali umieszczano słabszych uczniów z brzegu dla ułatwienia dojścia do nich. Ambicję młodzieży podniecano odpowiednim przemówieniem. Pomocy pracy udzielał uczniom nauczyciel ew. najbliższy kolega. W kilku wypadkach korzystano w czasie lekcji z podręczników. Przygotowanie do lekcji nowej polegało na powtórzeniu wiadomości znanych a potrzebnych do dowodu nowego dla uczniów twierdzenia. Tekst twierdzenia dyktowano, dokładnie kreślono figury, wprowadzono oznaczenia a czasem nawet podawano sposób dowodzenia. Po wykonaniu pracy następowała rekapitulacja przez ucznia, która w razie braku czasu miała miejsce dopiero na następnej lekcji.

3. Trudności: a) techniczne: szmer w klasie podczas pracy uczniów. Trudne dojście do uczniów w ciasnych klasach przy więcej niż dwuosobowych ławkach (trudność tę usuwano przez zmianę sali szkolnej na klasę większą). Rozmowa nauczyciela z uczniem przeszkadza w pracy otoczeniu. Powolne posuwanie się w materiale, skutkiem czego niemożność wyczerpania materiału. Niemożliwość omówienia pracy ze wszystkimi uczniami. Brak czasu na kontrolę wiadomości uczniów i egzekwowanie materiału. Jako środek zaradczy proponowano stosowanie różnych metod nauczania w ciągu roku szkolnego.

b) Trudności zasadnicze: Brak wyrobienia uczniów w pracy samodzielnej, co tłumaczono niedawnym wprowadzeniem metody „nauczania pod kierunkiem”. Nieumiejętność uczniów w korzystaniu z podręcznika. Zniechęcenie płynące z braku pomysłów w szukaniu dowodu. W jednym przypadku (kl. IV.) (twierdzenie o równości kątów wierzchołkowych) uczniowie nie widzieli potrzeby dowodu. Dowody intuicyjne z lat poprzednich stwarzają duże trudności w kl. IV-tej w opracowaniu dowodów ścisłych. Jednak mimo wyszczególnionych trudności następne lekcje, prowadzone „nauczaniem pod kierunkiem”, wykazały wszędzie ożywienie i gruntowne przez uczniów przyswojenie przerobionego materiału.

4. Korzyści: Uczniowie chętnie zabierają się do pracy. Powstaje szlachetne współzawodnictwo. Zdolniejsi uczniowie zachwycają się metodą (słabsi mniej). Odpada potrzeba klasyfikacji i pisania not. Nauczyciel ma możliwość kontroli własnej pracy, obserwując jej wyniki. Wiadomości nabyte

utrwalając się w pamięci uczniów, co widać z zadań domowych. Dyskusja błędów staje się zajmującą i pouczającą. Uczniowie uczą się korzystać z podręczników.

5. Opinie nauczycieli: Dzielenie na grupy uczniów jest zwykle niepożądane. Większość nauczycieli jest z metody zadowolona z pewnemi zastrzeżeniami co do możliwości stałego jej stosowania. Na każdym poziomie nauczania można stosować metodę „nauczania pod kierunkiem” w zakresie ćwiczeń dla utrwalenia wiadomości, a więc zagadnień i szczególnych przypadków twierdzeń ogólnie dowiedzionych, względnie w zakresie dowodów twierdzeń o strukturze dowodowej, podobnej do dowodów poprzednio przerobionych. Korzyści przeprowadzania dowodów nowych twierdzeń w klasie IV. są przy „nauczaniu pod kierunkiem” wątpliwe. W klasach wyższych można mieć rezultaty w tym kierunku, bacząc jednak, aby uczniowie nie korzystali z cudzej pracy. Naogół stwierdzono, że przy pierwszej próbie $\frac{1}{3}$ uczniów przeprowadza dowód samodzielnie, $\frac{1}{3}$ przy wydatnej pomocy nauczyciela, $\frac{1}{3}$ nie może podjąć zadania. Na dalszych lekcjach wyniki pracy okazały się znacznie lepsze.

Następnie p. prof. J. Jodłowski przedstawił plan lekcji o wprowadzeniu miary połowej dla prostokątów w klasie VI. Gimn. Państw. IV. im. H. Sienkiewicza w Krakowie, a prof. A. Krawczyk przedstawił plan lekcji z ćwiczeniami w układaniu i rozwiązywaniu układu dwóch równań o dwóch niewiadomych 1-go stopnia w kl. V-tej Gimn. Państw. im. B. Nowodworskiego w Krakowie.

Przebieg lekcji p. Jodłowskiego. Na lekcji odczytano protokół z lekcji poprzedniej i przepytano uczniów z materiału przerobionego, obejmującego teorię równoważności wielokątów, jej zastosowania konstrukcyjne, oraz postulaty miary. Następnie udowodniono twierdzenie, że miara połowa prostokąta o wysokości jednostkowej równa się mierze jego podstawy, pomijając dowód w przypadku, gdy podstawa jest z jednostką długości nieściółmierna. W dalszym ciągu lekcji wyprowadzono wzór na pole prostokąta, opierając się na konstrukcyjnej zamianie dowolnego prostokąta na równoważny prostokąt o wysokości jednostkowej. W czasie lekcji stosowana była metoda dyskusyjna.

Przebieg lekcji p. prof. Krawczyka. Lekcję przeprowadzono metodą „nauczania pod kierunkiem”. Po kilku pytaniach przygotowawczych dyktowano uczniom tekst zagadnienia. Każdy uczeń miał samodzielnie wybrać i oznaczyć niewiadome, wybrać wielkości porównywane w równaniach, ułożyć równania, znaleźć pierwiastki i sprawdzić, czy odpowiadają warunkom zagadnienia. W czasie pracy uczniów prowadzący lekcję pomagał tym uczniom, którzy nie umieli sami sobie poradzić. Uczeń, który zagadnienie rozwiązał, miał również prawo pomagać pocichu kolegom.

Gdy znaczna większość uczniów pracę ukończyła, kilku uczniów wywołanych kolejno przerobiło zagadnienie na tablicy, według czego inni poprawiali błędy popełnione w swoich rozwiązaniach.

Dyskusja nad lekcjami. Co do lekcji p. Jodłowskiego stwierdzono dobre przygotowanie uczniów i ich żywy udział w lekcji. Temat lekcji nie nadawał się do pracy samodzielnej uczniów. Omówiono kwestję wprowadzania pojęcia stosunku dwóch wielokątów oraz kwestję, czy przeprowadzone rozumowanie należało ilustrować przykładami z praktyki życiowej. W sprawie tej p. instr. min. Rusiecki był zdania, że przykłady praktyczne należy podawać, gdy chodzi o zastosowanie wiadomości, a nie wtedy, gdy mamy przeprowadzić ścisłe rozumowanie.

W dyskusji nad lekcją p. prof. Krawczyka podniesiono spokój prowadzącego lekcję, swobodę uczniów w zabieraniu głosu oraz ich wielką sprawność rachunkową. P. Krawczyk przedstawił pytania, jakie stawiali mu pocichu uczniowie w czasie swej pracy, oraz podał sposoby przygotowania uczniów do układania równań z zadań tekstowych.

Po przerwie obiadowej kierownik Ogniska p. Leśniak przedstawił plan pracy na okres czasu do następnej konferencji rejonowej. Zwrócił się z prośbą do wszystkich uczestników konferencji, aby w swych szkołach porobili próby zastosowania metody „nauczania pod kierunkiem“ do układania i rozwiązywania równań i nierówności i nadesłali sprawozdania do dnia 15. III. 1933. Nadesłane sprawozdania zreferuje p. dyr. H. Scherer na III-ciej konferencji rejonowej. Pożądaną jest rzeczą, by podać: 1) temat lekcji, 2) przygotowanie materiału do nowej lekcji, 3) przebieg lekcji, 4) trudności napotymane w czasie lekcji, 5) sposoby pokonania ich, 6) korzyści płynące ze stosowania metody „nauczania pod kierunkiem“, 7) opinie nauczyciela.

Referat p. R. Dniestrzańskiego p. t. „mierzenie objętości“. Referent podał cztery definicje równości objętościowej brył, a mianowicie: bryły są objętościowo równe, jeśli: a) są przystające, b) mogą być podzielone na części parami przystające, c) mogą być uzupełnione przez bryły parami przystające tak, by powstały bryły przystające, d) jeśli mogą być rozłożone na części parami przystające z pozostawieniem reszt, dających się zamknąć w dowolnie małym graniastosłupie. Mamy więc równość objętościową przez a) przystawanie, b) rozkład, c) uzupełnienie, d) wyczerpywanie. W związku z temi definicjami podał referent trzy definicje większości objętościowej brył. Następnie zajął się zagadnieniem uporządkowania brył, t. j. sprawą, czy dla dwóch brył zachodzi zawsze jeden i tylko jeden z trzech związków: 1) bryły objętościowo równe, 2) pierwsza bryła objętościowo większa od drugiej, 3) pierwsza objętościowo mniejsza od drugiej. Zagadnienie omówił prelegent dla graniastosłupów, dowolnych wielościanów

i brył ograniczonych powierzchniami krzywymi, przyczem podkreślił rolę postulatów ciągłości w dowodach. W dalszym ciągu przytoczył twierdzenie Dehn'a o niemożliwości ustalenia równoważności między czworościanami a graniastoslupami. Z metod zmierzających do wyznaczenia objętości ostrosłupa wyszczególnił referent metodę Euklidesa i metodę schodków wpisanym i opisanym, omówił rolę twierdzenia o rozkładzie graniastoslupa na trzy ostrosłupy i rolę teorii ciągów nieskończonych. Następnie sformułował zasadę Cavalieri'ego i omówił jej stosowanie. Wreszcie podał prelegent metodę wyznaczania objętości przy pomocy siatki przestrzennej, oraz metodę Szatunowskiego, polegającą na rozbiciu wielościanu na czworościany, których objętości definiuje się bezpośrednio, jako trzecią część iloczynu powierzchni podstawy i wysokości.

W dyskusji poruszono kwestję równoważności przez wyczerpywanie oraz twierdzenia Tarskiego i Banacha, zasadę Cavalieri'ego oraz metodę Tarskiego określania objętości brył. Następnie wywiązała się dyskusja na temat stosunku rozważań teoretycznych do zagadnień dydaktyki w szkole, przyczem stwierdzono, że wobec faktu, iż nauczyciel musi umieć więcej, niż obejmuje materiał szkolny, rozważania teoretyczne są na konferencjach potrzebne. Pogłębienie naukowe umożliwia bowiem nauczycielowi umiejętność przystosowanie materiału do poziomu umysłowego uczniów.

Po ukończeniu dyskusji przedstawił p. Dr. A. Kania sprawozdanie z książki: G. Rose „Die Schulung des Geistes durch den Mathematik- und Rechnenunterricht“. W książce tej autor omawia podstawy psychologiczne nauczania matematyki, kształcenia przez matematykę zmysłu spostrzegawczego, wyobraźni, umiejętności kojarzenia i odtwarzania, pamięci, uwagi, umiejętności myślenia. Następnie omawia definiowanie pojęć, systematyzowanie materiału, rozumowanie przez analogię, indukcję, dedukcję, dowodzenie i symbolikę matematyczną. W dyskusji podniesiono doniosłość problemów poruszonych w omawianej książce.

J. Leśniak.

Prenumerata roczna zł 6, półroczna zł 3. — Numer pojedynczy 50 groszy.
Ceny ogłoszeń: Cała strona 120 zł, pół strony 60 zł, ćwierć strony 30 zł.

Konto w P. K. O. Nr. 402.001.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Drukarnia „Czasu“ w Krakowie pod zarządem Leonolda Wójcika.